

fotos Hans van den Bos, Bosbeeld.nl

Zijn er straks nog regels die, in ons druk bevolkte land, schaarse waarden beschermen als stilte, nachtelijk duister en weidsheid?

Wet natuur korter, maar niet krachtiger

Maatschappelijke organisaties en burgers konden eind 2011 reageren op het ontwerp van het wetsvoorstel natuur (hierna te noemen natuurwet). Natuurmonumenten riep mensen op hun reactie te geven op acht stellingen die verband houden met de Wet natuur. Uit deze peiling en de duizenden reacties die het ministerie van EL&I heeft ontvangen, blijkt dat veel mensen kritisch zijn over de nieuwe natuurwet. Natuur- en landschapsorganisaties¹ riepen staatssecretaris Henk Bleker op de natuurwet drastisch te herzien.

— Ernestine Meijer (Climate Focus) en Myrthe Kusse (Natuurmonumenten)²

> DE NIEUWE NATUURWET is de beoogde opvolger van de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Uit de evaluatie van de natuurwetgeving in 2008 blijkt dat het zinvol is om deze drie bestaande wetten samen te voegen tot één wet. Natuurorganisaties juichen deze integratie dan ook toe, maar vinden dat er inhoudelijk door het ministerie een verkeerde richting ingeslagen is. Met de natuurwet wordt namelijk een eind gemaakt aan tientallen jaren gericht Nederlands natuurbeleid: veel plant- en diersoorten en ruim 60 natuurgebieden – de zogenaamde beschermde natuurmonumenten die buiten de Natura 2000-gebieden liggen – dreigen hun bescherming te verliezen. Het aantal diersoorten dat het slachtoffer kan worden van plezierjacht wordt meer dan verdubbeld. De grote vraag is waarom?

¹ Bosschap, Coalitie DierenwelzijnsOrganisaties Nederland (23 organisaties), De 12Landschappen, De Natuur en Milieufederaties, De Vlinderstichting, EIS, Floron, Goois Natuurreservaat, Greenpeace, IUCN, KNNV, Landschapsbeheer Nederland, Natuurmonumenten, Milieudefensie, RAVON, Soortenbescherming Nederland, Stichting De Noordzee, Stichting Duinbehoud, Unie van Bosgroepen, Vogelbescherming Nederland, Waddenvereniging, Wereld Natuur Fonds en Zoogdierverseniging

² Dit artikel is een bewerking van het commentaar van Natuurmonumenten op de nieuwe Wet natuur, op 18 november 2011 opgestuurd naar het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

duisternis weidsheid

Minimale internationale bescherming

Het regeerakkoord geeft wellicht antwoord. In het hoofdstuk 'Economie' staan elf terloopse zinnen die zinspelen op minder nieuwe natuur, meer ruimte voor ondernemers en het verwijderen van 'nationale koppens op Europese regelgeving'. In de toelichting op de nieuwe natuurwet wordt duidelijk wat er bedoeld wordt met het zogenaamde nationale 'koppensnellen': 'Waar de (bestaande) wetgeving nog regels bevat die niet zijn gebaseerd op internationale verplichtingen, (is deze wetgeving) ook onnodig belastend voor burgers en ondernemers'. Met andere woorden, alle natuurbeschermingsregels die niet internationaal worden voorgeschreven zijn overbodig en kunnen worden geschrapt. Deze gedachte is echter onjuist en zorgwekkend. De internationale natuurbeschermingsverplichtingen bieden niet meer dan een minimale bescherming. Het is de uitdrukkelijke bedoeling van die internationale regelgeving dat een land ook eigen regels stelt. Regels die voortbouwen op of invulling geven aan het internationale minimum. Regels die waarden, belangen en soorten beschermen die voor een land belangrijk en het beschermen waard zijn. Het gaat hier bijvoorbeeld om waarden die in het druk bevolkte Nederland een groot goed zijn, zoals stilte, nachtelijk duister en weidsheid van het landschap, en om natuurgebieden als de Kamerikse Nessen in het Groene Hart, de Heideterreinen Twickel in Overijssel en de Bussumer- en Westerheide in Noord-Holland die niet onder de Europese regelgeving vallen.

Natuur is economie

De vraag waarom de natuurbeschermingsregeling wordt uitgehouden is deels beantwoord, maar er is nog een verklaring: de staatssecretaris meent dat er een onoverbrugbare tegenstelling bestaat tussen natuur en economie, en dat natuurbeschermingsregels de economie in de weg staan. Er wordt echter vergeten dat de natuur een bron van inkomsten is, onder andere voor recreatie, horeca, visserij en watermanagement. Aanwezigheid van natuur heeft een positieve invloed op grond- en huizenprijzen. Daarnaast is er het verband tussen natuur en welzijn en volksgezondheid. Natuur is economie! Duidelijke en sterke natuurbeschermingsregels zouden de economie juist stimuleren, omdat ondernemers weten waar zij aan toe zijn en kunnen investeren in de toekomst van hun bedrijf. Duidelijke regels zijn zeker nodig nu het natuurbeleid gedecentraliseerd wordt naar de provincies. Met duidelijke regelgeving wordt voorkomen dat de beschermingsregels per provincie verschillen, met onduidelijkheid en mogelijk rechtsongelijkheid tot gevolg.

Bescherm Nederlandse natuur

Heeft de staatssecretaris gelijk wanneer hij stelt dat een groot aantal natuurbeschermingsregels geschrapt kan worden omdat deze regels overbodig zijn? Absoluut niet! Wanneer wij alleen maar kijken naar Europees beschermde diersoorten en habitattypes, dan zien wij dat in Nederland in 65% hiervan de staat van instand-

houding ongunstig tot zeer ongunstig is. Veel soorten in Nederland, die nu nog strikt worden beschermd, staan niettemin vermeld op Rode Lijsten, als 'kwetsbaar', 'bedreigd' of zelfs 'ernstig bedreigd'. Het gaat niet goed met de Nederlandse natuur en het gaat niet goed met de Nederlandse biodiversiteit. Te vrezen valt dat deze situatie als gevolg van deze nieuwe natuurwet alleen nog maar zal verslechteren.

Verdere kritiek natuurorganisaties

Er zijn nog meer bezwaren tegen de natuurwet. Het ontwerp blijkt op tal van punten in strijd met internationaal recht. Verschillende organisaties hebben de staatssecretaris hierin hun commentaar op het ontwerp op gewezen. Ook is het sterk de vraag of Nederland aan internationale verplichtingen kan voldoen, zeker nu blijkt dat het netwerk aan natuurgebieden, beter bekend als de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), kleiner wordt dan ooit bedacht. Er wordt een hoeveelheid geplande natuur met de omvang van de provincie Utrecht geschrapt. De natuurorganisaties vrezen bovendien dat de nieuwe natuurwet in de praktijk niet handhaafbaar is. Burgers mogen bijvoorbeeld zelf bepalen of hun activiteiten belangrijke nadelige effecten hebben op Europees beschermde natuurgebieden. Als zij die beoordeling niet goed maken, kunnen zij alleen bestuursrechtelijk worden aangepakt. Daarvoor moet worden bewezen dat ze 'wisten of redelijkerwijs hadden kunnen vermoeden dat hun handelen nadelige gevolgen zou veroorzaken voor wilde dieren en

planten of voor een Natura 2000 gebied'. Toon dat maar eens aan.

Tot slot zijn de organisaties het niet eens met het uitbreiden van de lijst van bejaagbare diersoorten. Jacht zou in hun optiek enkel toegestaan mogen worden in geval van planmatig beheer en in geval van schadebestrijding, en dan alleen wanneer er geen andere bevredigende oplossing is. Van een dergelijke beperkte en streng geclausuleerde aanpak is in de natuurwet geen sprake.

Wetsvoorstel in voorjaar 2012 in de Tweede Kamer

Gelukkig gaat het nog om een ontwerp wetsvoorstel en kunnen de negatieve ontwikkelingen worden gekeerd. De stevige kritiek tijdens de consultatiefase bracht staatssecretaris Bleker er al toe te zeggen dat hij de natuurwet wilde wijzigen. Hij maakte in het televisieprogramma Moraalridders bekend dat hij zijn voorstel voor

de natuurwet op enkele punten zal aanpassen. Zo wordt de smient weer van de lijst bejaagbare soorten gehaald. Ook zouden alle bedreigde soorten op de zogenoemde Rode Lijsten een striktere bescherming krijgen. Het lijkt een eerste stap in de goede richting, maar dat is pas zeker als de wijzigingen op papier staan. Natuur- en landschapsorganisaties blijven zich daarom de komende tijd inzetten voor adequate bescherming van natuurgebieden, plant- en diersoorten. Zij blijven de staatssecretaris op zijn verantwoordelijkheden wijzen en roepen de Tweede Kamer op het wetsvoorstel straks kritisch te bekijken. Waarschijnlijk wordt de nieuwe natuurwet eind januari 2012 besproken in de Ministerraad en vervolgens ter advies aan de Raad van State gestuurd. Naar verwachting wordt het definitieve wetsvoorstel in het voorjaar 2012 in de Tweede Kamer behandeld. <

Myrthe Kusse, m.kusse@natuurmonumenten.nl

Ondernemers moeten meer ruimte krijgen. Natuur dient dan niet in de weg te staan.

